

Światopoglądowe i wartościowe wymiary teorii i praktyki pedagogicznej (analiza dorobku naukowego Ewy Wysockiej)

LUDMYLA KHORUZHA

Uniwersytet im. Borysa Grinczenki w Kijowie
ORCID: 0000-0003-4405-4847

Słynna ukraińska poetka Lina Kostenko napisała następujący wiersz pt.: *Єдиний, хто не втомлюється, – час*¹. Czasami mierzy się życie człowieka, pracę, którą wykonuje. Oczywiście, że 35 lat działalności zawodowej, pedagogicznej, naukowej to spory okres. To jest miara sumiennej pracy Ewy Wysockiej, profesora, doktora habilitowanego nauk pedagogicznych. W tym czasie profesor co roku uzupełniała swoją skarbonkę zawodową o nowe pomysły, książki i artykuły, ciekawe pomysły badawcze, projekty, metody pedagogiczne itp.

Mieliśmy szczęście poznać Ewę Wysocką, kiedy była na stażu naukowym na Uniwersytecie im. Borysa Hrinchenki w Kijowie. Podczas tego stażu udało nam się zanurzyć w naukowy świat badaczki, wysłuchać jej wykładów i porozmawiać. Głębia jej myśli, rozumowanie, wieloaspektowość światopoglądowa, a jednocześnie otwartość, towarzyskość wzbudziły duże zainteresowanie wśród studentów i nauczycieli akademickich. Komunikacja osobista dała możliwość otwarcia przestrzeni naukowej dla siebie i dla ukraińskiej pedagogiki.

¹ L. Kostenko, *Єдиний, хто не втомлюється, – час* (pol. *Jedynym, który się nie męczy, jest czas*), <https://ukrainian-poetry.com/kostenko-lina/> [dostęp: 31.08.2023].

Większość prac naukowych Ewy Wysockiej charakteryzuje się szerokim spojrzeniem na problem, interdyscyplinarnym rozumieniem zjawisk i procesów pedagogicznych w różnych kontekstach: filozoficznym, społecznym, psychologicznym, socjologicznym, a nawet religijnym. Badaczka ma swój styl naukowy, własne podejście do prezentacji materiału naukowego. Jest to nie tylko wyjaśnienie teoretycznych podstaw danego zagadnienia, ale także próba zbadania istoty, natury zjawiska i czynników na niego wpływających. Dlatego diagnoza, opracowanie różnych procedur badawczych jest tym, co zdecydowanie wyróżnia badaczkę, czyni ją i jej pracę wyjątkową wśród kolegów i całej pedagogiki. W swojej istocie, opracowanie narzędzi diagnostycznych jest najtrudniejszym zadaniem dla badacza. Ewa Wysocka bardzo dobrze opanowała ten aspekt.

35 lat sumiennej pracy zawodowej, doświadczeń, ciężkiej pracy nad sobą, samodyscyplina – wszystko to pomogło badaczce odnaleźć odpowiednie podejście do usystematyzowanego badania pewnych zagadnień nie lokalnie, ale globalnie. Wiele jej prac naukowych poświęconych jest modelowaniu różnych procesów. Samo modelowanie jest niezwykle złożonym, czasochłonnym i odpowiedzialnym zadaniem naukowym. Za pomocą modelu przewiduje się pewną zmianę, podejmuje się próbę zrozumienia obiektu badań, który odpowiada innemu obiektowi (pierwotnemu), zastępuje go w trakcie poznania i dostarcza informacji o nim lub jego częściach, co następnie pozwala na wdrożenie tegoż modelu w praktyce. Model to bowiem konstrukcja ideału, próba spojrzenia w przyszłość. A jest to ważne dla nauczyciela akademickiego, ponieważ edukacja z założenia ma charakter proaktywny.

Ważnym kierunkiem naukowym badań pedagogicznych Ewy Wysockiej są problemy wychowania. Pisząc wiele prac na ten temat, badaczka poruszyła problem pedagogiki wychowania, studiując spuściznę wielkiego ukraińskiego pedagoga-humanisty Wasyla Suchomłyńskiego, i napisała stosowny artykuł w ukraińskiej publikacji naukowej na temat: *Педагогічна любов та ідея виховання Василя Сухомлинського*². Badaczka jest całkowicie po stronie „pedagogiki serca i radości”, którą W. Suchomłyński realizował poprzez swoje prace i praktykę pedagogiczną. A to świadczy nie tylko o zawodowym, ale i osobistym, światopoglądowym, wartościowym wymiarze wewnętrznego świata Ewy Wysockiej.

² E. Wysocka, *Педагогічна любов та ідея виховання Василя Сухомлинського* (pol. *Pedagogiczna miłość i idea wychowania Wasyla Suchomłyńskiego*), „Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка” (pol. „Edukacja pedagogiczna: teoria i praktyka. Psychologia. Pedagogika”), nr 29, 2018.

Analizując dorobek naukowy badaczki, udało się zidentyfikować pewne aspekty, które są spójne z problematyką trwającej wojny w Ukrainie. Otóż w 2007 roku ukazał się artykuł pt. „*My*” i „*oni*” – *dlatego tak trudno być razem*³. Zrozumienie problemu migracji, zachowania tożsamości kulturowej i narodowej – o tym właśnie jest wspomniany artykuł. Te problemy dotyczą nas Ukraińców od początku inwazji rosyjskiej na pełną skalę. Ponadto, w 2012 roku ukazała się praca poświęcona problematyce rozwoju dzieci w trudnych warunkach: *Dzieci i młodzież w niegościnnym świecie. Zagrożenia rozwojowe i społeczne*⁴. Ta i inne wartościowe publikacje świadczą o prognostycznym myśleniu badaczki, jej dalekowzroczności, aktualności tematu, międzynarodowym charakterze itp. To właśnie takie podejście do doboru tematyki prac naukowych zwiększało indeks cytowań badaczki. Na chwilę obecną wskaźnik ten wynosi prawie 1000.

35 lat działalności zawodowej i pedagogicznej to nie tylko nieustająca sumienna praca, ale chyba także życiowe *credo* badaczki. Jeden z jej artykułów poświęcony jest właśnie pracy. Ewa Wysocka uważa ją za ważny składnik jakości życia człowieka, naukowca, pedagoga. Wysoka efektywność, ciągły samorozwój i doskonalenie – oto tajemnica naukowego fenomenu Ewy Wysockiej jako profesora, doktora habilitowanego nauk pedagogicznych. Kierując się dychotomicznym podziałem na twórców i rzemieślników, można z przekonaniem stwierdzić, że badaczka należy do obu przywołanych grup. Jest wzorem do naśladowania w nauce, przykładem zdolności do pracy dla przyszłych pokoleń pedagogów.

Oby droga zawodowa i naukowa Ewy Wysockiej nadal się poszerzała, była wypełniona nowymi pomysłami, osiągnięciami, wspólnymi międzynarodowymi projektami na rzecz rozwoju nauki pedagogicznej i całego społeczeństwa.

BIBLIOGRAFIA:

Kostenko L., *Єдиний, хто не втомлюється, – час*, (pol. *Jedynym, który się nie męczy, jest czas*), <https://ukrainian-poetry.com/kostenko-lina/>

Wysocka E., *Педагогічна любов та ідея виховання Василя Сухомлинського*, (pol. *Pedagogiczna miłość i idea wychowania Wasyla Suchomłyńskiego*),

³ E. Wysocka „*My*” i „*oni*” – *dlatego tak trudno być razem. Odpowiedź pedagoga, psychologa i socjologa* [w:] *Migracja, uchodźstwo, wielokulturowość. Zderzenie kultur we współczesnym świecie*, red. D. Lalak, Warszawa 2007.

⁴ E. Wysocka *Dzieci i młodzież w niegościnnym świecie. Zagrożenia rozwojowe i społeczne*, Warszawa 2012.

- „Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка” (pol. „Edukacja pedagogiczna: teoria i praktyka. Psychologia. Pedagogika”), nr 29, 2018.
- Wysocka E., *Dzieci i młodzież w niegościnnym świecie. Zagrożenia rozwojowe i społeczne*, Warszawa 2012.
- Wysocka E., *Młodzież a wirtualna osobowość naszych czasów – nowy wymiar „stawania się” czy destrukcja tożsamości? Refleksja na kanwie wybranych źródeł*, „Dydaktyka informatyki” nr 16, 2021.
- Wysocka E., *„My” i „oni” – dlaczego tak trudno być razem. Odpowiedź pedagoga, psychologa i socjologa [w:] Migracja, uchodźstwo, wielokulturowość. Zderzenie kultur we współczesnym świecie*, red. D. Lalak, Warszawa 2007.